

Plan for fiskepleje i **mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå**

Plan nr. 118-2025

Distrikt 28, 29 og 30

Plan for fiskepleje i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå

Af Michael Kaczor Holm

Plan nr. 118

Distrikt 28, vandsystem 02, 03, 04, 05 og 07

Distrikt 29, vandsystem 01, 03, 04, 05, 06 og 07

Distrikt 30, vandsystem 02 og 03

Datablad

Faglig rapport nr. 118 fra DTU Aqua, Institut for Akvatiske Ressourcer, Sektion for Ferskvandsfiskeri og -økologi.

Titel: Plan for fiskepleje i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå

Forfatter: Michael Kaczor Holm

Udgiver: DTU Aqua, Institut for Akvatiske Ressourcer, Sektion for Ferskvandsfiskeri og -økologi

Udgivelsesår: 2025

ISSN: 1396-4739

Forsidefoto: En ½ år gammel ørred (*Salmo trutta*). Ørreden anvendes som indikator for miljøtilstanden i vandløb, hvor ørreder gyder. Fotograf: Bernt René Voss Grimm.

Trykkeri: Rapporten er trykt af Stibo Complete. Kortet er trykt af Damgaard-Jensen A/S.

Bedes citeret: Michael Kaczor Holm, 2025. Plan for fiskepleje i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå. Faglig rapport fra DTU Aqua, Institut for Akvatiske Ressourcer, Sektion for Ferskvandsfiskeri og -økologi, nr. 118.

Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse.

Internetversion: Rapporten og tilhørende kort er tilgængelig i elektronisk format (pdf) på fiskepleje.dk/planer-for-fiskepleje

Indhold

1. Indledning	5
Formål	5
Anvendte metoder	6
Resultater	7
Forslag til forbedring af de fysiske forhold	10
Passageforhold	10
Vandløbsvedligeholdelse	10
Tilgroning	10
Gydegrus og skjulesten	11
Sandvandring	11
Fremtidig revidering af Plan for Fiskepleje	12
2. Beskrivelse af de enkelte vandløb/stationer	13
Guldager Møllebæk	13
Sønderris Bæk	13
Fovrfeld Bæk	14
Kvaglund Bæk/Spangsbjerg Møllebæk (Tilløb fra Kvaglund)	14
Novrup Bæk	14
Krogsgaard Møllebæk	14
Tilløb fra Skads	15
Tilløb fra Tjæreborg	15
Darum Bæk	16
Hunderup Bæk	16
Kærgård Kanal	16
Vandløb med udløb i Soddeklint	16
Damgrøften	16
Vester Vedsted Bæk	16
Grænsegrøften	17
Rejsby Å	17
Kirkeby Bæk	17
Rejsby Å	18
Tilløb til Kirkeby Bæk vest for Sønderby	18
Tilløb til Rejsby Å fra Kirkeby Vestermark	18
Tilløb til Rejsby Å nordøst for Jægerslyst	18
Vivegrøft	18
Tilløb til Rejsby Å fra Høgsbro	18
Tilløb til Kirkeby Bæk fra Hølleskov	18
Nørrebæk	18
Tilløb til Nørrebæk fra Vodder	19
Tilløb til Nørrebæk vest for Vodder	19
Tilløb til Nørrebæk fra Birkelev Nørremark	19

Åbølling Bæk.....	19
Ålbæk.....	19
Koldby Rue	20
3. Udsætninger	21
Årlig udsætning	21
Praktiske anbefalinger for udsætning af ørred	21
Regler for udsætning af fisk	21
Konvertering af udsætningsmidlerne til vandløbsrestaurering	22
Udsætningsskemaer	23
 Bilag 1. Oversigt over biotopsbedømmelse, befisket areal, fiskearter registreret og bestandstætheden af ørred på befiskede stationerne.	
Bilag 2. "Ørredindeks" (DFFVØ) til bedømmelse af fiskebestanden.	
Bilag 3. Oversigtskort, som viser stationslokaliteter og -numre for det undersøgte vandområde. Kortet viser, hvor der er undersøgelses- og evt. udsætningsstationer. Bliver der anbefalet udsætning på en station, vil denne være vist med et symbol, som angiver hvilken aldersgruppe af ørred, der anbefales udsat.	

1. Indledning

Denne plan for fiskepleje er udarbejdet på baggrund af undersøgelser over den fiskebiologiske tilstand i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå. Undersøgelsen er foretaget i perioden fra den 2. september til den 9. september 2024 af DTU Aqua, Institut for Akvatiske Ressourcer, Sektion for Ferskvandsfiskeri og -økologi, kaldet DTU Aqua i resten af denne rapport.

Esbjerg Kommune og Vester Vedsted Fiskeriforening har assisteret med feltarbejdet og været behjælpelige med oplysninger om vandløbsrestaurering og passageforhold.

Denne plan for fiskepleje i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå er en revision af den tidligere udsætningsplan udgivet i 2016. Planen er udarbejdet som led i de aktiviteter, der sker i forbindelse med den generelle fiskepleje, herunder restaurering af vandløb ved udlægning af gydegrus m.m.

Formål

Plan for fiskepleje giver en aktuel status for vandløbenes habitatkvalitet og fiskebestand, herunder hvor godt vandløbene virker som gyde- og opvækstområde for ørred. Denne viden kan bruges i det lokale arbejde med at forbedre miljøtilstanden i vandløbene. Mangel på ørredyngel kan f.eks. skyldes mangel på gydegrus, forurening, tilsanding af gydebanks, hårdhændet vedligeholdelse eller mangel på gydefisk grundet passageproblemer ved spærringer i vandsystemet. Der gives i rapporten anbefalinger til indsatser, der kan forbedre fiskebestanden.

Det vurderes under arbejdet om der er et udsætningsbehov. Formålet med evt. udsætninger er at øge vandløbenes produktion af ørred, således at vandløbsstrækninger, hvor den naturlige reproduktion af den ene eller anden årsag ikke fungerer, alligevel kan fungere som opvækstområde. Udsætninger af yngel, ½-års og 1-års har til hensigt at opfylde dette formål.

Mundingsudsætning af ørredsmolt har til formål at forbedre bestanden af havørred, primært i havet. Størrelsen af mundingsudsætningen er fastlagt således, at vandløbets samlede produktion af vilde og udsatte smolt ikke overstiger det antal smolt, som DTU Aqua vurderer, at vandløbet kan producere under optimale forhold. Det vil sige med fri passage, god vandkvalitet og med varierede fysiske forhold i hele vandløbssystemet

Miljøstyrelsen har det formelle ansvar for at overvåge og beskrive vandmiljøets tilstand. Styrelsens vandområdeplaner for perioden 2021-2027 indeholder krav om gode, naturlige fiskebestande i en del vandløb samt en beskrivelse af de problemer, der skal løses. Kommunerne er vandløbsmyndighed og skal sikre, at problemerne bliver løst. DTU Aquas opgørelse af fiskebestandens antal og sammensætning i de enkelte vandløb samt beskrivelsen af de problemer, der forhindrer etablering af naturlige bestande, kan anvendes i dette arbejde. Det skal dog fremhæves, at DTU Aqua ikke nødvendigvis kender alle lokale problemer i vandløbene.

NOVANA-programmet er det nationale overvågningsprogram for natur og vandmiljø og bliver gennemført af Miljøstyrelsen. NOVANA har et større antal stationer fordelt i hele landet og omfatter fysisk-kemiske og biologiske undersøgelser, herunder også fiskebestanden. Udsætning af fisk kan vanskeliggøre fortolkningen af de indsamlede resultater. Derfor er NOVANA-stationer indarbejdet i denne plan, således at der ikke bliver anvist udsætninger af ørred i et område fra 2 km opstrøms og 1 km nedstrøms NOVANA stationer.

Anvendte metoder

Plan for fiskepleje udarbejdes ved feltundersøgelser på udvalgte stationer fordelt i hele vandsystemet (se positioner og kort med placering af stationer i bilag 1 og 3). Feltundersøgelserne på de besøgte stationer består af en biotop-bedømmelse, som på en stor del af stationerne suppleres med en elektrofiskning, hvor alle fangne fiskearter bliver registreret.

DTU Aqua foretager undersøgelserne i efteråret, hvor ørredyngel er ca. ½ år gamle. Der bliver ikke udsat yngel i det år, hvor DTU Aqua undersøger vandløbene. Forekomsten af ½-års ørreder ved feltundersøgelserne stammer således udelukkende fra naturlig gydning i vandløbet.

Bestandstætheden af ørred er beregnet ud fra resultaterne ved elektrofiskeri. Til bestandsberegning anvendes udtyndingsmetoden, som forudsætter minimum 2 befiskninger over samme strækning. På stationer hvor der bliver fanget 10 eller færre ørreder pr. 50 m vandløbsstrækning, er der kun fisket 1 gang. I disse tilfælde er bestandstætheden beregnet ud fra den gennemsnitlige fangsteffektivitet i vandsystemet.

Ved vurdering af den økologiske tilstand efter ørredindekset anvendes bestandstætheden pr. 100 m² (for vandløb <2 m brede) og pr. løbende 100 m vandløb (for vandløb med bredde på mindst 2 meter). Både den beregnede bestandstætheden pr. 100 m² og pr. løbende 100 m vandløb fremgår af bilag 1. Den beregningsmetode, der anvendes efter ørredindekset på den enkelte station i forhold til vandløbs bredde, er fremhævet med fed. Bestandstæthed kan også findes på det elektroniske kort, ørredkortet, fra DTU Aqua, som kan findes her: kort.fiskepleje.dk.

Biotopsbedømmelsen er en vurdering af vandløbs egnethed som ørredvand og er vurderet efter en skala fra 0-5, hvor 5 er bedst (tabel 1). Denne skala anvendes til beregning af, hvor mange ørreder, der evt. kan udsættes i vandløb med dårlige bestande. Princippet er, at der kun udsættes det antal ørreder, der er skjul til, idet ørreden er territoriehævdende. Hvis der udsættes flere ørreder, end der er skjul til, vil en del af ørrederne dø.

Tabel 1. Sammenhæng mellem biotopsbedømmelse og de fysiske forhold i vandløbet. Ørredbestanden kan ofte forbedres væsentligt, hvis vandløb med biotopsbedømmelser under 4 bliver restaureret.

Biotops-bedømmelse	Beskrivelse af de vigtigste forhold i bedømmelsen
5	Slyngtet strækning med friskstrømmende vand over grusbund og sten, vandplanter og udhængende bredvegetation, dvs. et fysisk varieret vandløb
4	Overgangszone
3	Delstrækninger med gode fysiske forhold men med mindre variation end ovenstående, oftest pga. sand og menneskelig påvirkning
2	Overgangszone
1	Kedelig vandløbsstrækning, typisk med sandbund og uden nævneværdige skjul for ørred
0	Vandløbsstrækning der vurderes som uegnet som levested for ørred

Note: Til biotopsbedømmelsen er der altid knyttet en størrelsesgruppe (yngel, ½-års, 1-års eller "store"), idet der er væsentlige forskelle i de krav, som de forskellige aldersgrupper stiller til deres levested, herunder er især vanddybden afgørende. Yngel kræver lavt vand.

Hvis den naturlige ørredbestand i et ørredvandløb er væsentlig mindre end forventet, kan bestanden ofte øges ved gydning. Det kan f.eks. kræve, at gydemulighederne forbedres eller der skabes flere

skjul, fri passage etc. Derfor anbefales det ofte at restaurere, som beskrevet i Miljøstyrelsens vand-områdeplaner, frem for at udsætte fisk.

Hvis der skal udsættes ørreder, bør der kun udsættes det antal, der er plads til på strækningen ud fra de nuværende antal skjul. Naturforholdene på lokaliteten, herunder bundens beskaffenhed og antallet af naturlige skjul er afgørende i denne forbindelse. Derfor er bedømmelsen af udsætningsbehovet for ørred samt den anviste mængde og fiskenes alder vurderet konkret for den enkelte lokalitet.

Udsætningsmængderne er beregnet med udgangspunkt i den naturlige produktion fundet ved undersøgelsen og de bestandstætheder, der kræves for målopfyldelse i forhold til ørredindekset DFFVø (Tabel 2, se særskilt afsnit om DFFVø i bilag 2).

Tabel 2. Sammenhæng mellem biotopskarakter og den forventede naturlige tæthed af ørred. Tallene er "konservative" forstået på den måde, at naturlige tætheder godt kan være højere. Der er taget udgangspunkt i DFFVø-grænseværdierne vedrørende god økologisk tilstand for ½-års ørreder, som er markeret med en *.

Vandløb under to meters bredde Antal ørreder pr. 100 m ²					Vandløb, der er mindst to meter brede Antal ørreder pr. 100 m				
Biotops-karakter	Yngel	½-års	1-års	Store	Biotops-karakter	Yngel	½-års	1-års	Store
5	300	80*	30	10	5	600	150*	60	20
4	240	60	24	8	4	480	120	48	16
3	180	45	18	6	3	360	90	36	12
2	120	30	12	4	2	240	60	24	8
1	60	15	6	2	1	120	30	12	4

Hvis den beregnede bestand i et gydevandløb er dårligere end kravet for god økologisk tilstand, vil det være relevant med en vurdering af, hvordan man evt. kan forbedre vandløbets tilstand.

Mangel på yngel kan som tidligere nævnt f.eks. skyldes mangel på gydefisk pga. spærringer i vandsystemet, forurening, mangel på gydegrus, tilsanding af gydebanker eller hårdhændet vedligeholdelse.

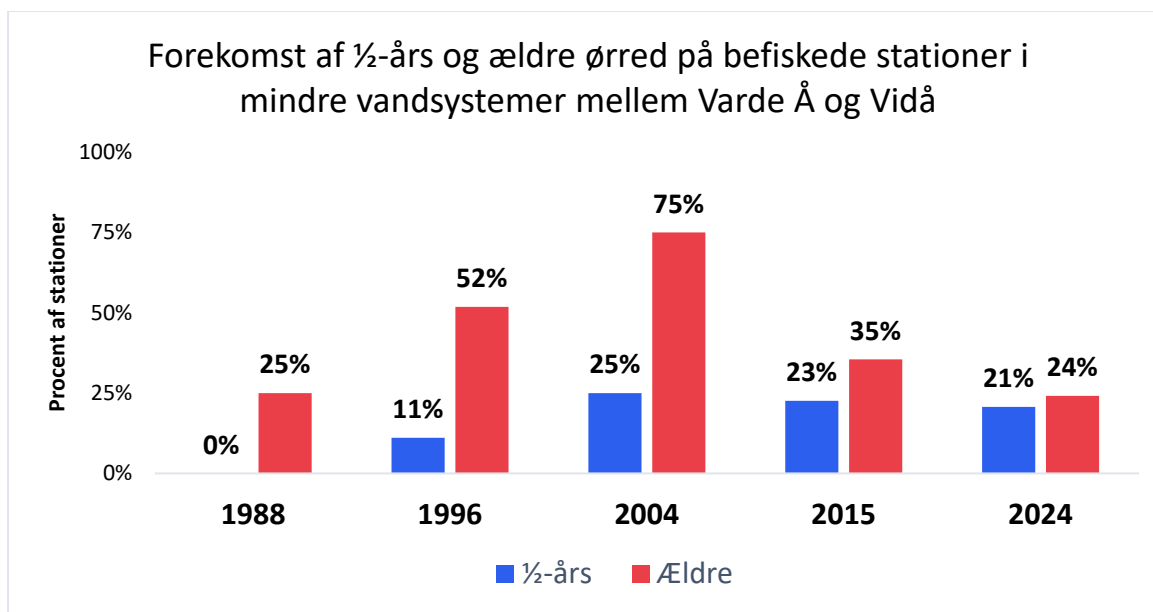
Resultater

Undersøgelsen har i 2024 omfattet i alt 70 stationer. Af disse er 41 stationer besigtiget, mens der på de resterende 29 stationer er foretaget kvantitativ bestandsanalyse ved elektrofiskeri.

Figurerne i resultatafsnittet giver et overblik over ørredbestandens udvikling i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå ved sammenstilling af følgende resultater:

1. Ørredbestandens udbredelse i vandsystemet angives ved en opgørelse af, hvor stor en andel af de befiskede stationer, der holder ørred.
2. Tætheden af ørred angives både ved en opgørelse af mediantætheden og den gennemsnitlige tæthed af ørred pr. 100 m² for alle befiskede stationer med biotopskarakter 1-5.

I figur 1 og tabel 3 er resultaterne fra denne og tidligere bestandsanalyser samlet for at give et overblik over udviklingen i ørredbestandens udbredelse i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå i perioden fra 1988 til 2024.

Figur 1. Udvikling i den %-vise andel af befiskede stationer med fangst af ½-års ørred og ældre ørred. I opgørelsen indgår befiskede stationer med biotopskarakter 1-5.

Tabel 3. Antal befiskede stationer de enkelte år og antallet af de befiskede stationer med fangst af hhv. ½-års og ældre ørred. %-andelen af de befiskede stationer med fangst af ½-års ørred og ældre ørred er angivet i parentes. I oversigten indgår befiskede stationer med biotopskarakter 1-5.

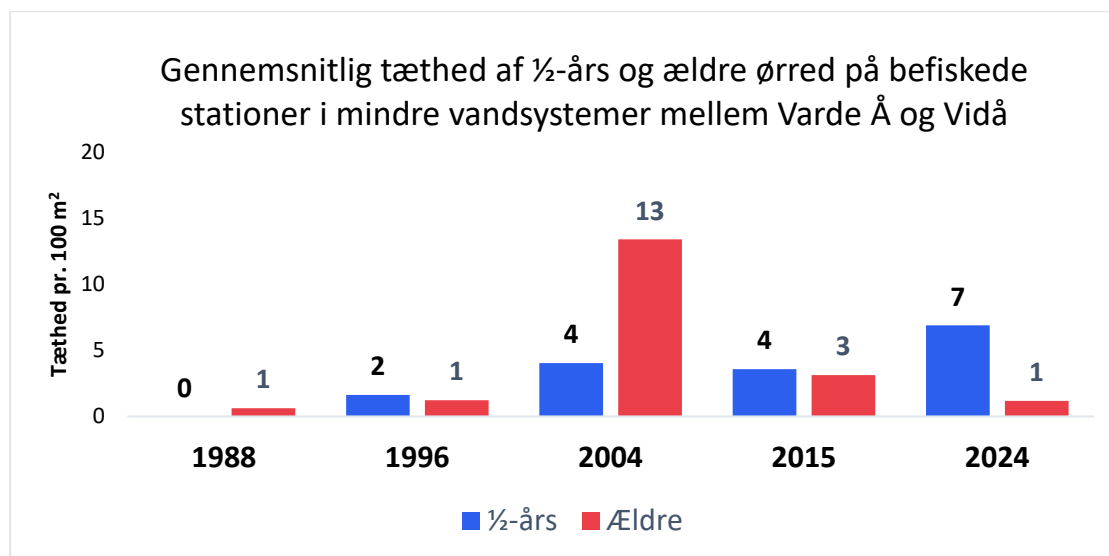
År	Antal befiskede stationer	Stationer med ½-års	Stationer med ældre
1988	8	0	2 (25 %)
1996	27	3 (11 %)	14 (52 %)
2004	24	6 (25 %)	18 (75 %)
2015	32	7 (23 %)	11 (35 %)
2024	29	6 (21 %)	7 (24 %)

Det fremgår af figur 1 og tabel 3, at andelen af befiskede stationer med ½-års ørred (naturlig yngel) er på samme niveau som ved sidste undersøgelse i 2015, om end der er sket et lille fald. Der er i 2024 fundet ½-års ørred på 6 (21 %) af de befiskede stationer sammenlignet med 7 (23 %) i 2015. Som ved sidste undersøgelse er størstedelen af stationer med ½-års ørred beliggende i Krogsgaard Møllebæk, og bækken indeholder også den eneste station fra undersøgelsen, hvor der er målopfyldelse i forhold til Ørredindekset. Foruden Krogsgaard Møllebæk blev der ved denne undersøgelse igen fundet enkelte ½-års ørreder i Rejsby Å vandsystem, som ved undersøgelserne i både 2004 og 1996. I modsætning til undersøgelsen i 2015 blev der ved denne undersøgelse hverken fundet naturlig yngel eller ældre ørred i Fovrfeld Bæk

Andelen af stationer med ældre ørred har været faldende ved de sidste 2 undersøgelser og er nu på det laveste niveau siden den første undersøgelse i 1988. Der er i 2024 fundet ældre ørred på 24 % af de befiskede stationer. Det største fald i antallet af stationer med ældre ørreder er i Vester Vedsted Bæk. Til gengæld blev der igen fundet ældre ørreder i Guldager Møllebæk. Ørredudsætningerne i vandløbene stoppede i 2020, og det kan forklare nedgangen i stationer med ældre ørreder.

Figur 2 viser ørredbestandens udvikling angivet i gennemsnitlig tæthed pr. 100 m². Der er sket en stigning i den gennemsnitlige tæthed af ½-års ørred fra 4 stk. pr. 100 m² i år 2015 til 7 stk. pr. 100 m² i år 2024.

Den gennemsnitlige tæthed af ældre ørred er ændret fra 3 stk. pr. 100 m² i 2015 til 1 stk. pr. 100 m² i 2024.

Figur 2. Udvikling i den gennemsnitlige tæthed af ½-års ørred og ældre ørred på de befiskede stationer med biotopskarakter 1-5. Tætheden er målt som antal ørred pr. 100 m² vandløbsbund. Tætheden pr. løbende 100 meter fremgår i bilag 1.

I forhold til Ørredindekset (DFFVø) er der ved denne undersøgelse i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå for første gang fundet 1 station med målopfyldelse.

I modsætning til gennemgangen af vandsystemet i 2015 er der ved denne undersøgelse registreret naturligt forekommende ½-års ørred på følgende stationer:

- 28-05 Krogsgaard Møllebæk
 - Tilløb fra Skads st. 8
- 29-06 Rejsby Å
 - Kirkeby Bæk st. 2 og 3.

Ved denne undersøgelse blev der i modsætning til 2015 ikke fundet ½-års ørred på følgende stationer:

- 28-03 Fovrfeld Bæk
 - Spangsbjerg Møllebæk
- 28-05 Krogsgaard Møllebæk st. 1, 5 og 6.

Det samlede smoltudtræk fra vandløbenes naturlige produktion er i 2024 beregnet til 623 stk. Hvoraf den største produktion sker i Krogsgaard Møllebæk.

Forslag til forbedring af de fysiske forhold

En nærmere beskrivelse af observerede problemer med passageforhold, vandløbsvedligeholdelse, tilgroning, mangel på gydegrus og skjulesten, sandvandring og forurening kan findes under beskrivelsen af de enkelte vandløb.

Passageforhold

Med henblik på at opnå en så stor naturlig selvreproducerende fiskebestand som muligt er det nødvendigt at give vandrefiskene fri op- og nedstrøms passage i vandløbene. Dette kan man bl.a. opnå ved at frilægge rørlagte strækninger, så der bliver skabt fri passage for ørreder m.m. til opstrømsliggende gydeområder. Dårlige passageforhold ved vejunderføringer kan udbedres ved udlægning af sten og gydemateriale.

Vandløbsvedligeholdelse

Omkring grødeskæring i vandløb er det vigtigt at slå fast, at grødeskæring i enhver form alene sker for at forbedre vandløbenes naturgivne evne til at bortlede vand fra arealerne omkring vandløbene.

I vandløbene indebærer grødeskæring en negativ påvirkning af planter, smådyr, fisk og de fysiske forhold. Miljøvenlig grødeskæring søger at mindske de negative påvirkninger. Det vil således kunne gavne smådyr, vandplanter og fisk, at der praktiseres miljøvenlig grødeskæring, indtil vandløbene viser tegn på at kunne tåle ophør af grødeskæring.

Momentant ophør af grødeskæring i stærkt regulerede og hårdt vedligeholdte vandløb kan være problematisk, idet ophør kan være forbundet med tilgroning og aflejringer og dermed tab af både vandløbskvalitet generelt og fiskevandskvalitet specielt. Grødeskæringen bør i alle vandløb udføres, sådan at der efterlades grøde på bunden af vandløbene til at give strømlæ, skjul og levesteder og at der langs bredderne efterlades bræmmer af kantvegetation til gavn for især de små fisk. Betydningen af bredzonens bræmmer af delvis vanddækket kantvegetation for små individer af ørred kan således ikke pointeres stærkt nok. Og netop disse bræmmer er ofte fraværende eller dårligt udviklet i små, dybt nedskårne vandløb med stejle brinker og skygge fra høj brinkvegetation.

Det er et grundlæggende problem, at stort set alle små vandløb er reguleret/kanaliseret, og at de ofte er dybt nedskåret under terræn.

I mange små vandløb er det ikke muligt at opfylde miljømålene alene gennem miljøvenlig grødeskæring. Ofte vil en egentlig restaurering af den fysiske vandløbskvalitet være nødvendig, eksempelvis i form af udlægning af grus og sten.

Der blev konstateret hårdhændet vedligeholdelse på vandløbsstrækninger i:

- 28-05 Krogsgård Møllebæk st. 4, 5 og 6
- 28-07 Darum Bæk st. 4.

Tilgroning

Ved vandløb der har tendens til tilgroning med vandplanter, vil vandstanden typisk øges og strømhastigheden falde. Her kan skyggeeffekten fra træbeplantninger langs bredden eller en mere regelmæssig skånsom vedligeholdelse være med til at begrænse væksten af grøde.

Gydegrus og skjulesten

Udlægning af gydegrus kan være relevant på strækninger, hvor de rette forhold så som et passende fald på vandløbsbunden, en passende vandhastighed og en god vandkvalitet er til stede. I forbindelse med etablering af gydebanker kan det være nødvendigt at etablere sandfang, der bør placeres umiddelbart opstrøms gydebankerne. Ud over på denne måde at skabe flere egnede gydepladser er det ligeledes vigtigt at skabe en større fysisk variation i vandløbene. Dette kan gøres ved udlægning af større sten, indsnævring af vandløbet for at skabe strømrender samt genslyngning af regulerede vandløbsstrækninger. Disse tiltag vil resultere i flere skjul, standpladser og dermed øge den fysiske variation for både fisk og anden vandløbsfauna.

DTU Aqua har udarbejdet en vejledning i etablering af gydestryg, som anbefales af Miljøstyrelsen og kan downloades fra fiskepleje.dk/vandloeb/restaurering/gydegrus

I følgende vandløb er der observeret mangel på skjulesten og gydemateriale:

- 28-02 Guldager Møllebæk st. 2 og 4
 - Søderis Bæk st. 5
- 28-03 Fovrfeld Bæk st. 2 og 3
- 29-04 Vester Vedsted Bæk st. 4, 5, 6, 7, 7a, og 8
- 28-05 Krogsgaard Møllebæk st. 3, 4, 5 og 6
- 29-06 Rejsby Å
 - Kirkeby Bæk st. 2 og 3
 - Nørrebæk st. 16 og 17
 - Tilløb til Nørre Bæk fra Vodder st. 18.

Sandvandring

Et stort problem i mange vandløb er tilsanding af gyde- og opvækstområder. For at reducere sandvandringen kan det være nødvendigt at etablere sandfang eller genslynge udrettede vandløbsstrækninger, hvilket nedsætter strømhastigheden og dermed erosionen af brinkerne. En medvirkende faktor til øget sandtransport kan være husdyr, der nedtræder brinkerne pga. manglende indhegning af afgrænsningsarealer. Etableres der sandfang er det vigtigt, at dimensionen er rigtig, så sandet altid kan aflejre sig i sandfanget uanset vandføringen, og at der løbende er kontrol med behov for tømning.

Der er konstateret betydelig sandvandring i:

- 28-02 Guldager Møllebæk st. 2 og 3
- 28-03 Fovrfeld Bæk st.1, 2 og 3
- 28-05 Krogsgaard Møllebæk st. 3
 - Tilløb til Møllebæk fra Skads st. 9
- 29-04 Vester Vedsted Bæk st. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 7a og 8
- 28-05 Krogsgaard Møllebæk st. 3, 4, 5 og 6
 - Tilløb fra Skads st. 9
- 29-06 Rejsby Å
 - Kirkeby Bæk st. 2 og 3.

Fremtidig revidering af Plan for Fiskepleje

På grund af de ændringer, der sker i vandløbene med hensyn til passageforbedringer, vedligeholdelse, restaurering og forureningstilstand, bør resultaterne af planens virkning kontrolleres efter ca. 9-10-år af DTU Aqua.

Øvrige planer for fiskepleje i distrikt 28, 29 og 30

- Varde Å, distrikt 28, vandsystem 1
- Sneum Å, distrikt 28, vandsystem 6
- Kongeåen, distrikt 28, vandsystem 8
- Ribe Å, distrikt 29, vandsystem 2
- Brøns Å, distrikt 29, vandsystem 8
- Brede Å, distrikt 29, vandsystem 9
- Vidå, distrikt 30, vandsystem 1

DTU Aquas planer for fiskepleje m.m. kan findes på vores hjemmeside fiskepleje.dk/planer-for-fiskepleje

2. Beskrivelse af de enkelte vandløb/stationer

Der er i forbindelse med revidering af Plan for fiskepleje i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå lavet en habitatvurdering for hver af de undersøgte stationer. Nedenfor beskrives de fysiske forhold for de undersøgte stationer i detaljer. Stationsnumrene henviser til bilag 1, hvor der for alle stationer er en samlet oversigt over resultater fra elfiskeriet og biotopskarakter samt GPS-position for de undersøgte stationer. Stationsnumrene henviser ligeledes til oversigtskort vedlagt som bilag 3, hvor alle undersøgte stationer er indtegnet. En oversigt over den anbefalede udsætning fremgår af kapitel 3.

Guldager Møllebæk (28-02)

Station 1

Gennemsnitsbredde: 1,9 m. Dybde: 20-30 cm. Længde: 0,9 km

Vandløbet starter syd for Guldager og har udløb til Ho Bugt ved Sædding. Den øverste del af vandløbet ned til Guldager Mølle dam er med ringe fald og meget blød bund. Denne del af bækken er uegnet for ørred med nuværende forhold.

Station 2

Gennemsnitsbredde: 1,2 m. Dybde: 10-40 cm. Længde: 0,4 km

Ved Mølle dammen er der etableret et omløbsstryg ved opstemningen. Bunden er stenet og har et godt fald. Der er fine skjul ved sten og underskærne brinker, men ingen forhold egnet til gydning. Varieret dybde og noget sandvandring. Ved elfiskeriet blev der fundet 2 stk. 1½-års ørreder, nogle ål samt mange signalkrebs. Vandløbet blev restaureret i 2022 med udlægning af grus på station 2 samt strækningen nedstrøms. Gydegruset er dækket af sand og gydeforholdene kan forbedres ved udlægning af mere gydegrus. Samtidig kan der være behov for at lave et sandfang.

Station 3

Gennemsnitsbredde: 3,0 m. Dybde: 50-80 cm. Længde: 1,2 km

Ved station 3 er bunden sandet og faldet ringe. Denne del af bækken er kun egnet som gennemgangsvand.

Station 4

Gennemsnitsbredde: 2,5 m. Dybde: 90-110 cm. Længde: 1,5 km

Den nederste del af Guldager Møllebæk har et slynget forløb, stenet bund og godt fald. Vandstanden var for høj til at der kunne elfiskes, og der er derfor ikke kendskab til fiskebestanden i denne del af bækken.

Guldager Møllebæk har udmærkede forhold for ørreder, men der er mangel på egnede gydeforhold.

Sønderris Bæk

Station 5

Gennemsnitsbredde: 1,5 m. Dybde: 40-80 cm. Længde: 2,0 km

Sønderris Bæk starter mellem Sønderris og Sædding og løber til Guldager Møllebæk syd for Enggård. Vandløbet er reguleret, og bunden er overvejende blød og sandet. Bredden og vanddybden er varieret, og bækken har et godt fald. Der er fine skjul, men ingen forhold egnet til gydning. Der blev ikke fundet ørreder ved undersøgelsen, og forholdene kan forbedres ved udlægning af gydegrus. Der er gennemført restaurering nedstrøms for station 5, hvor der er udlagt gydegrus.

Fovrfeld Bæk (28-03)

Tidligere kaldet Møllebæk ved Gjesing

Station 1-3

Gennemsnitsbredde: 2,8 m. Dybde: 50-110 cm. Længde: 6,0 km

Fovrfeld Bæk starter ved 1000 års skoven og har udløb i Esbjerg Havn. Bækken har et slynget forløb og et godt fald på lange strækninger. Bunden er sandet, og der blev ikke fundet forhold egnet til gydning. Ved station 1 løber bækken gennem moseområde og her er faldet ringe. Denne del af bækken er kun egnet for ørred i begrænset omfang. Den nederste del af Fovrfeld Bæk har fine skjul i vegetationen og langs brinkerne.

Forholdene kan forbedres ved udlægning af gydegrus.

Kvaglund Bæk/Spangsbjerg Møllebæk (Tilløb fra Kvaglund)

Station 4

Gennemsnitsbredde: 2,8 m. Dybde: 20-50 cm. Længde: 3,5 km

Vandløbet starter nord for Kvaglund og løber til Fovrfeld Bæk nedstrøms Fovrfeld Bro. Fra udspring til Kvaglund Sø kaldes vandløbet Kvaglund Bæk. Herefter hedder det Spangsbjerg Møllebæk. Vandet fra Kvaglund Sø ledes fra søen via et stenstryg med godt fald. Vandløbet er fuldstændig tilgroet og ufremkommeligt. Ved Storebæltsvej er faldet ringe og vandet står stille. Vandtemperaturen er høj efter opholdet i søen. Søen er delvis tilgroet i vandplanter.

Station 5-6

Gennemsnitsbredde: 3,0 m. Dybde: 30-60 cm. Længde: 1,3 km

Den nederste del af bækken har et slynget forløb og godt fald. Der er mange skjul i vegetationen og under brinkerne og trærodder. Mellem station 5 og 6 løber bækken gennem en parksø, der også modtager vand fra Holme Bæk. På strækningen blev der fundet egnede gydeforhold, men ved undersøgelsen blev der ikke fundet ørreder.

Tidligere udsætninger har ikke medført, at bækken har fået en ørredbestand, og det kan ikke anbefales at fortsætte udsætningerne.

Novrup Bæk (28-04)

Station 1-2

Gennemsnitsbredde: 1,8 m. Dybde: 60-? cm. Længde: 4,9 km

Novrup Bæk starter ved Tovrup øst for Esbjerg og er en reguleret afvandingskanal med ringe fald. Esbjerg Kommune laver forundersøgelse til et lavbundsprojekt langs Novrup Bæk. Formålet med projektet er at reducere udledning af drivhusgasser fra projektområdet samt reducere udledning af kvælstof til kysten. Novrup Bæk er uegnet for ørreder med de nuværende forhold.

Krogsgaard Møllebæk (28-05)

Tidligere kaldet Møllebæk ved Tjæreborg

Station 1

Gennemsnitsbredde: 1,2 m. Dybde: 5-15 cm. Længde: 1,9 km

Krogsgaard Møllebæk har sit udspring øst for Oksvang og løber til kysten nordvest for Roborghus. Den øverste del af bækken har et flot varieret forløb med gruset bund og godt fald. Ved station 1 blev der fundet forhold egnet til gydning og utallige skjul, men der blev ikke fundet ørreder ved elfiskeriet.

Ved besigtigelse frigives der meget okker ved vadning i bækken. Okkerbelastningen kan være årsag til, at der ikke er ørreder på stationen.

Station 2-3

Gennemsnitsbredde: 1,5 m. Dybde: 20-50 cm. Længde: 2,0 km

På det videre forløb er bækken reguleret og har et let slynget forløb. Bunden er skiftevis sandet og gruset, og der er et godt fald. Ved station 2 er der forhold egnet til gydning samt fine skjul. Her blev der fundet et enkelt stk. ½-års ørred samt en mindre bækkørred. På strækningen ned forbi Højgård er bunden overvejende sandet, men der er korte strækninger med grus, hvor strømmen er stærkest. Vandløbsvegetationen holder på sandet, skaber grøde øer og giver bækken et let slynget forløb med varieret dybde. Ved station 3 blev der fundet en mindre ørredbestand med både yngel og ældre fisk. Reducering af sandvandring og udlægning af gydegrus vil forbedre gydeforholdene for ørred og hjælpe med at opnå målopfyldelse i forhold til Ørredindekset.

Station 4-7

Gennemsnitsbredde: 2,3 m. Dybde: 70-120 cm. Længde: 3,8 km

På strækningen fra Lindingvad Bro og til udløb er bunden overvejende sandet og stedvis blød. Skjul findes overvejende i form af vandplanter, og det er derfor vigtigt, at vedligeholdelsen foregår på en skånsom måde. Ved station 5 blev der fundet en kort strækning med gruset bund, hvor vandstrømmen koncentrerer af grøde. Station 7 er ikke besøgt. Ved undersøgelsen blev der fundet en mindre ørredbestand af både yngel og ældre fisk. Udlægning af gydegrus og etablering af flere skjul vil bidrage til en øget ørredproduktion.

Tilløb fra Skads

Station 8

Gennemsnitsbredde: 0,8 m. Dybde: 5-15 cm. Længde: 1,0 km

Tilløbet starter ved Skads og løber til Krogsgaard Møllebæk nordøst for Højgård mellem station 2 og station 3. Vandløbet er reguleret i hele dets forløb, men med gruset bund og godt fald. I den øverste del af bækken er der gode gydeforhold og fine skjul under brinkerne. På station 8 blev der registreret en god bestand af årets ørredyngel med en tæthed, der opfylder kravet til høj økologisk tilstand på Ørredindekset.

Station 9

Gennemsnitsbredde: 0,9 m. Dybde: 10-20 cm. Længde: 0,8 km

På den nederste del af bækken findes der fortsat grus på bunden, men det er pakket med sand. På en kort strækning nedstrøms station 9 blev der fundet egnede gydeforhold, hvor strømmen kan holde bunden fri for sand. I denne del af vandløbet blev der ikke fundet ørreder.

Der er behov for at rense gydebankerne for sand, hvis bækken skal være egnet til gydning.

Tilløb fra Tjæreborg

Station 10

Gennemsnitsbredde: 0,5 m. Dybde: 5-10 cm. Længde: 1,4 km

Mindre vandløb, der starter syd for Tjæreborg og løber til Krogsgaard Møllebæk ved Sønderbyvej. Bækken er reguleret og har meget lav vandføring med svag strøm. Har ved tidligere undersøgelser været udtørret.

Darum Bæk (28-07)

Hunderup Bæk

Station 1-2

Gennemsnitsbredde: 1,4 m. Dybde: 5-40 cm. Længde: 3,5 km

Vandløbet starter mellem Ribevej og jernbanen og har sit udløb i Østerenge. Den øverste del af vandløbet, fra udspring til Vilslev Mose, kaldes Hunderup Bæk. Hunderup Bæk har et reguleret forløb, der flere steder ligger dybt i terrænet. Bækken har gruset bund flere steder, og nedstrøms station 2 ligger et grusstryg med gode gydeforhold for ørred. Hele vandløbet er kraftigt okkerbelastet, og bunden er dækket af okker. Der er skjul ved trærodde, sten, grene og i vandløbsvegetation i beskedent omfang. Der blev ikke fundet ørreder ved undersøgelsen, og fraværet skyldes formodentlig den store mængde okker.

Kærgård Kanal

Station 3-4

Gennemsnitsbredde: 2,6 m. Dybde: 50-90 cm. Længde: 7,8 km

Fra Vilslev Mose til Gl. Darumvej hedder vandløbet Kærgård Kanal og er en reguleret afvandingskanal med jævn strøm. Bunden er sandet, og vandløbet er okkerbelastet. Vedligeholdelsen udføres hårdhændet, og der er kun få skjul. Den nederste del af Darum Bæk er besigtiget tæt på udløbet i Østerenge. Her har vandløbet et naturligt slynget forløb med jævn/god strøm. Vedligeholdelsen udføres med maskine, og bækken er okkerbelastet som i den øvrige del af vandløbet. Okkerbelastningen bevirker, at vandløbet er uegnet som ørredbiotop.

Vandløb med udløb i Soddeklint (29-01)

Station 1-2

Gennemsnitsbredde: 2,0 m. Dybde: 10-60 cm. Længde: 7,0 km

Stærkt okkerbelastet afvandingskanal med svag strøm og blød bund.

Damgrøften (29-03)

Station 1

Gennemsnitsbredde: 1 m. Dybde: udtørret. Længde: 2,4 km

Udtørret vandløb, som er rørlagt nedstrøms Søndre Farup Vej.

Vester Vedsted Bæk (29-04)

Vester Vedsted Bæk starter ved Vesterbæk og har sit udløb syd for Ebbevej. Bækken har overvejende sandet bund og tidligere udlægninger af gydegrus er i dag sandet til. Den store sandvandring er formodentlig årsagen til, at der ikke er nogen selvreproducerende ørredproduktion i bækken.

Station 1-5

Gennemsnitsbredde: 3,9 m. Dybde: 60-120 cm. Længde: 6,5 km

Fra bækkens udspring og ned til st. 5, syd for Vester Vedsted Bjergplantage er bunden udelukkende blød og meget sandet. Der er skjul i vegetationen, der er domineret af pindsvineknop og vandpest. På strækningen blev der ikke fundet forhold, der er egnet til gydning. Vedligeholdelsen udføres manuelt, men der oprensnes helt ud til brinkerne, og der efterlades ikke meget vegetation til skjul. Der blev ikke fundet ørred ved undersøgelsen, og den øverste del af Vester Vedsted Bæk er med nuværende for-

hold kun egnet for ældre ørreder. Bækken mangler generelt egnede gydeforhold, og der er behov for at reducere sandvandringen.

Udsætning: Her kan udsættes 650 stk. 1-års.

Station 6-8

Gennemsnitsbredde: 3,0 m. Dybde: 50-100 cm. Længde: 3,2 km

Den nederste del af Vester Vedsted Bæk har et naturligt slynget forløb og godt fald. Bunden er fortsat sandet og de få gydebanks, der blev fundet, var sandet til. På station 6 og 7 blev der fundet ældre ørreder, men ingen yngel. Der er behov for udlægning af grus og sten samt begrænse sandvandring, hvis der skal være gydeaktivitet i bækken.

Udsætning: Her kan udsættes 1.000 stk. 1-års.

Grænsegrøften (29-05)

Station 1

Gennemsnitsbredde: 1,3 m. Dybde: 20-40 cm. Længde: 3,6 km

Reguleret afvandingskanal med sandet bund.

Rejsby Å (29-06)

Vandsystemet har en samlet længde på ca. 35,7 km, med 17,9 km i hovedløbet og 17,8 km fordelt i flere mindre tilløb. Rejsby Å starter vest for Spandet og har udløb til Vadehavet ved Kærbølling Klint. Undersøgelsen af Rejsby Å har omfattet 19 stationer. På 8 stationer er der udført bestandsanalyse ved elektrofiskeri, mens 11 stationer kun er besigtiget. I modsætning til undersøgelsen i 2015, hvor der slet ikke blev fundet ørredyngel, blev der ved denne undersøgelse fundet ørredyngel på 2 af de befiskede stationer. Bestanden af årets yngel er meget beskeden og langt fra en tæthed, hvor det opfylder kravet til god økologisk tilstand på Ørredindekset.

Kirkeby Bæk

Station 1

Gennemsnitsbredde: 1,0 m. Dybde: 5-10 cm. Længde: 2,7 km

Den øverste del af Rejsby Å, fra udspring og til sammenløb med Nørrebæk, kaldes Kirkeby Bæk. Fra udspringet ved Spandet og ned forbi station 1 er Kirkeby Bæk reguleret og bunden er meget blød. Faldforholdene er ringe, og bækken er tilgroet i piletræer. Uegnet for ørred med nuværende forhold.

Station 2-3

Gennemsnitsbredde: 2,4 m. Dybde: 30-60 cm. Længde: 6,5 km

På det videre forløb forbi Kirkeby og ned til sammenløbet med Nørrebæk er der jævn til god strøm og klart vand. Bunden er overvejende sandet med korte strækninger af sten, hvor strømmen er frisk. Der er mange skjul ved dybe underskærne brinker og i vandløbsvegetationen. Der blev fundet enkelte ½-års ørred på begge stationer. Det anbefales at forbedre gydeforholdene ved at udlægge sten og grus. Der er stor sandvandring i bækken, og der kan være behov for at lave sandfang, hvis der udlægges grus. Foruden ørred blev der fundet mange bæklamprer.

Udsætning: Her kan udsættes 1.450 stk. ½-års.

Rejsby Å

Station 4-8

Gennemsnitsbredde: 4,9 m. Dybde: 80->120 cm. Længde: 8,7 km

I den resterende del af hovedløbet er bunden blød og sandet. Der er kun få skjul, og strækningen er kun egnet for større fisk. Der blev ikke foretaget elfiskeri i denne del af vandløbet.

Tilløb til Kirkeby Bæk vest for Sønderby

Station 9

Gennemsnitsbredde: 1,0 m. Dybde: 5-15 cm. Længde: 1,1 km

Reguleret vandløb med blød, sandet bund og jævn strøm. Ved Boskærvej findes et kort stræk med stenet/gruset bund og forhold egnet til gydning. Bækken er belastet af okker, og der blev ikke fundet ørreder ved undersøgelsen.

Tilløb til Rejsby Å fra Kirkeby Vestermark

Station 10

Gennemsnitsbredde: 1,0 m. Dybde: 5-10 cm. Længde: 2,1 km

Reguleret og nedgravet afvandingskanal med sandet bund. Uegnet for ørred med nuværende forhold.

Tilløb til Rejsby Å nordøst for Jægerslyst

Station 11

Gennemsnitsbredde: 1,3 m. Dybde: 5-10 cm. Længde: 1,0 km

Reguleret og dybt nedgravet kanal med blød, sandet bund og ringe fald. Uegnet for ørred med nuværende forhold.

Vivegrøft

Station 12

Gennemsnitsbredde: 1,5 m. Dybde: 5-25 cm. Længde: 1,6 km

Reguleret og dybt liggende vandløb med gruset bund og godt fald. Bækken er belastet af okker og der blev ikke fundet ørreder ved undersøgelsen.

Tilløb til Rejsby Å fra Høgsbro

Station 13

Gennemsnitsbredde: 1,2 m. Dybde: 10-15 cm. Længde: 1,4 km

Nedgravet vandløb med sandet bund og jævn strøm. Fald ved rørudløb under Høgsbrovej forhindrer opgang forbi vejen. Uegnet for ørred med nuværende forhold.

Tilløb til Kirkeby Bæk fra Hølleskov

Station 14

Vandløbet er ikke besøgt ved denne undersøgelse. Tidligere beskrevet som et vandløb med kritisk ringe vandføring og var udtørret ved besigtigelse i både 1996 og 2004.

Nørrebæk

Station 15

Gennemsnitsbredde: 1,1 m. Dybde: 5-15 cm. Længde: 1,5 km

Reguleret vandløb med gruset bund og godt fald. Bækken er tilgroet af kantvegetation og belastet af

okker. Der er forhold egnet til gydning, men der blev ikke fundet ørred ved undersøgelsen. Fraværet af ørreder kan skyldes okkerbelastningen i vandløbet.

Station 16-17

Gennemsnitsbredde: 1,5 m. Dybde: 10-50 cm. Længde: 3,7 km

På det videre forløb har bækken et let snoet forløb med varieret dybde og godt fald. I de dybe partier er bunden sandet, afløst af korte stykker med gruset/stenet bund. Der er utallige skjul i vegetationen samt under dybe underskårne brinker. Der blev ikke fundet ørreder ved undersøgelsen og biotopen kan forbedres ved udlægning af gydegrus.

Udsætning: Her kan udsættes 1.100 stk. ½-års.

Tilløb til Nørrebæk fra Vodder

Station 18

Gennemsnitsbredde: 0,9 m. Dybde: 5-10 cm. Længde: 1,7 km

Mindre tilløb med reguleret og nedgravet forløb og sandet bund. Der blev ikke fundet ørreder ved undersøgelsen, og der er behov for betydelig mere grus, hvis bækken skal være egnet til gydning. Der frigives meget okker ved vadning og okkerbelastningen kan være forklaringen på, at der ikke er ørreder i bækken.

Tilløb til Nørrebæk vest for Vodder

Station 19

Gennemsnitsbredde: 0,8 m. Dybde: 5-10 cm. Længde: 1,4 km

Reguleret afvandingskanal med sandet bund. Rørlagt forbi Nørremarksvej. Uegnet for ørred med nuværende forhold.

Tilløb til Nørrebæk fra Birkelev Nørreemark

Station 20

Gennemsnitsbredde: 0,6 m. Dybde: 2-5 cm. Længde: 1,3 km

Lille vandløb med sandet bund og meget lille vandføring. Rørlagt på en længere strækning nedstrøms Nørremarksvej. Uegnet for ørred med nuværende forhold.

Åbølling Bæk (29-07)

Station 1-4

Gennemsnitsbredde: 1,9 m. Dybde: 10-80 cm. Længde: 9,0 km

Vandløbet er en reguleret og nedgravet afvandingskanal med blød og sandet bund. Faldet er ringe, hvilket bevirker, at der er svag strøm. Et betonstyr ved station 3 er udlignet med sten, og der er en kort strækning nedstrøms styrtet, hvor bunden er gruset. Der blev elfisket ved station 3, men uden fangst af ørred. Vandløbet er med nuværende forhold uegnet for ørred.

Ålbæk (30-02)

Station 1-2

Gennemsnitsbredde: 1,7 m. Dybde: 10-30 cm. Længde: 4,8 km

Reguleret vandløb med sandet bund og ringe fald. Okkerbelastet. Uegnet for ørred med nuværende forhold.

Koldby Rue (30-03)

Station 1-3

Gennemsnitsbredde: 1,8 m. Dybde: 5-20 cm. Længde: 4,1 km

Reguleret og dybt nedgravet vandløb med ringe fald. Bunden er overvejende sandet, og der blev ikke fundet forhold egnet til gydning. Faldet ved rørudløb på station 2 er udlignet med sten. Her kunne forsøgsvis udlægges gydegrus, hvis opgangsfisk har fri adgang. Med nuværende forhold er vandløbet uegnet ørred.

3. Udsætninger

Årlig udsætning

På baggrund af denne undersøgelse vil udsætningsbehovet i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå fremover kunne dækkes ved årlig udsætning af:

½-års	1-års
2.550 stk.	1.650 stk.

Praktiske anbefalinger for udsætning af ørred

Planen omfatter et særskilt udsætningsskema (afsnit IV), i hvilket der er anført udsætningsmængde og aldersgruppe for hvert udsætningssted. Udsætningsmaterialets fordeling på udsætningsstederne skulle kunne ske alene ved benyttelse af udsætningsskemaerne, samt udsætningskortet. Spred ½-års ørreder over de strækninger, der er angivet i udsætningsskemaerne. De anviste udsætningsmængder må ikke blive overskredet, men kan deles til udsætning over flere gange, når blot udsætningerne bliver foretaget inden for den fastlagte periode:

1. 1-års udsættes i maj
2. ½-års udsættes i september/oktober

½-års

Det er en forudsætning for en høj overlevelse, at fiskene bliver spredt videst muligt på den angivne strækning.

Regler for udsætning af fisk

DTU Aqua anbefaler, at planen så vidt muligt bliver opfyldt med fisk, som er afkom af vandsystemernes egne ørredstammer. Før en fiskeriforening går i gang med en sådan produktion skal de veterinære forhold imidlertid være afklaret med Fødevarestyrelsen, VeterinærSyd, Team Akva.

De ørreder, som bliver udsat i forbindelse med dambrugs og andre stemmeværksejeres pligtudsætninger, skal i det omfang det er muligt, være afkom af vildfisk opfisket i vandløbet. Man skal være opmærksom på, at der gælder særlige veterinære krav til det udsætningsmateriale, som bliver anvendt opstrøms dambrug der er kategoriseret fri for IPN (Infektios Pancreas Necrose) og/eller BKD (Bakteriel nyresyge). Desuden skal man være opmærksom at Danmark ikke længere er fri for IHN (Infektios Hæmatopoetisk Nekrose), men at der er dambrug rundt om i Danmark som er klassificeret IHN-frie kompartments.

De love man skal være opmærksom på, når man beskæftiger sig med udsætning af fisk, er først og fremmest: Den nye dyresundhedslov (Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed ("dyresundhedsloven")) som trådte i kraft 21. april 2021, i daglig tale bliver denne lov ofte omtalt som AHL efter den engelske titel "The Animal health law". Det må forventes, at der kommer opdateringer og ændringer i flere af de herunder nævnte cirkulærer og vejledninger i forbindelse med lovens ikrafttræden og implementering. Generelt kan henvises til artikel 191 og 192 samt artikel 197. Af andre relevante lovtekster er blandt andet Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 1492 af 12/12/2019 om overvågning og registrering af IPN og BKD, Fødevarestyrelsens vejledning nr. 9253 af 1. maj 2014 om godkendelse af akvakulturbegrav vandrtilførsel i forbindelse med IPN og BKD

sundhedsstatus som kategori I eller II samt Veterinærdirektoratets cirkulære nr. 13320 af 27. august 1986 om rensning og desinfektion af ferskvandsdambrug. Vær opmærksom på vejledningen i følge hvilken der nu også kan oprettes zoner fri for IPN og BKD, så der vil altså ikke nødvendigvis kun være tale om IPN- og BKD-krav i forbindelse med udsætninger opstrøms IPN- og BKD-fri dambrug.

Endvidere er der Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/689 af 17. december 2019 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår regler om overvågning, udryddelsesprogrammer og status som sygdomsfri for visse listeopførte og nye sygdomme samt Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/990 af 28. april 2020 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår dyresundhedsmæssige krav, herunder certificeringskrav, vedrørende flytning inden for Unionen af akvatiske dyr og animalske produkter af akvatiske dyr, her er det især artikel 6, 7 og 10 som har interesse i forbindelse med flytning og udsætning af fisk.

I forbindelse med VHS-syge (Viral Haemorrhagisk Septikæmi), også kaldet Egtvedsyge har Danmark tidligere været opdelt i forskellige zoner. Det sidste VHS-udbrud i ferskvand forekom i marts 2009. Siden november 2013 er alle danske ferskvandsområder blevet kategoriseret som fri for VHS, og som en følge heraf er zoneringsen ophævet. Vær opmærksom på at de danske havområder i øjeblikket ikke er kategoriseret som fri for VHS, hvorfor der ikke må føres levende fisk herfra til danske ferskvandsområder. Der arbejdes dog på at få kategoriseret havet omkring Danmark som fri for VHS.

Sygdommen Infektøs Hæmtopoetisk Nekrose (IHN) blev konstateret første gang i Danmark i maj 2021. Siden har flere dambrug, havbrug og put and take søer været inficeret i forbindelse med udbrud af sygdommen. Danmark mistede derfor sin IHN-frie status i december 2021. Der er nu 28 godkendte IHN-frie kompartments (dambrug) rundt om i landet. Indtil videre er IHN ikke konstateret i vilde fisk og det er af stor betydning for den vilde bestand af laksefisk og gedder at smittespredning af virus i forbindelse med udsætning forhindres.

Opmærksomheden skal, som tidligere beskrevet, også henledes på bestemmelserne vedrørende udsætning af fisk i frivand ovenfor visse dambrug, hvor det også kræves, at udsætningsmaterialet er IPN og/eller BKD frit. Desuden skal der som tidligere nævnt tages hensyn til de IHN-frie kompartments. I CHR-registret, der drives af Fødevarestyrelsen kan man finde den aktuelle sygdomskategorisering af det enkelte dambrug. CHR-registret findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside under Dyr → Fisk og Akvakultur → Register over danske akvakulturbrug → Aquaculture farms. Det enkelte dambrugs status kan ændres med dags varsel.

Det kan være lidt vanskeligt at finde rundt i CHR-registret. Det anbefales derfor at man inden udsætning i vandløb med dambrug indhenter den aktuelle sygdomsmæssige status hos Fødevarestyrelsen, Team Akva, VeterinærSyd, Søndergade 50, 6600 Vejen. Telefon: 72 27 69 00. E-mail: akva@fvst.dk

Det skal bemærkes at det i følge ovennævnte bekendtgørelse 1492 er erstatningspådragende at udsætte fisk med vildfiskeoprindelse (første generation afkom af vildfisk) opstrøms dambrug, der er kategoriseret fri for IPN og BKD.

Læs mere på fiskepleje.dk/fiskesygdomme

Konvertering af udsætningsmidlerne til vandløbsrestaurering

I Planer for fiskepleje kan der være anvist, at foreninger kan foretage udsætning af ørred. Udsætningerne bliver oftest finansieret af midler fra fisketegnet. I nogle tilfælde kan de midler, der er afsat til

udsætning af fisk, konverteres til finansiering af projekter, som genskaber gyde- og opvækstområder for ørred. Information om konvertering af fisketegnsmidler er beskrevet her: fiskepleje.dk/konvertering

Udsætningsskemaer

I udsætningsskemaerne er anført udsætningsmængde og aldersgruppe for hvert udsætningssted. Skemaerne findes på følgende sider.

Udsætningsskemaer (ørred) | Mindre vandsystemer ml. Varde Å og Vidå

I udsætningsskemaerne er udsætningsstrækning for yngel og ½-års angivet med et antal meter op- og nedstrøms fra tilkørselsstedet. Det vil sige, at antallet af udsætningsfisk for den enkelte station skal fordeles over den angivne strækning.

½-ÅRS						
Dis-Vs	Vandløb	St. nr.	Udsætningslokalitet	Opstrøms meter	Nedstrøms meter	Antal
29-06	Kirkeby Bæk	2	Roagervej	500	500	1000
29-06	Kirkeby Bæk	3	Ved sammenløb med Nørrebæk	500	0	450
29-06	Nørrebæk	16	Roagervej	500	500	650
29-06	Nørrebæk	17	Opstrøms sammenløb med Kirkeby Bæk	500	0	450

I alt: 2550

Udsætningsskemaer (ørred) | Mindre vandsystemer ml. Varde Å og Vidå

Fiskene spredes videst muligt omkring udsætningslokaliteten.

1-ÅRS						
Dis-Vs	Vandløb	St. nr.	Udsætningslokalitet	Opstrøms meter	Nedstrøms meter	Antal
29-04	Vester Vedsted Bæk	2	Ved Ribevej	-	-	350
29-04	Vester Vedsted Bæk	5	Grusvej syd for Vester Vedsted Bjergplantage	-	-	300
29-04	Vester Vedsted Bæk	6	Indkørsel til vingård	-	-	300
29-04	Vester Vedsted Bæk	7	Vester Vedsted Byvej	-	-	150
29-04	Vester Vedsted Bæk	7a	Ulvehøjvej	-	-	250
29-04	Vester Vedsted Bæk	8	Mandøvej	-	-	300

I alt: 1650

Bilag 1

Oversigt over biotopbedømmelse, befisket areal, fiskearter registreret og bestandstætheden af ørred på befiskede stationer

Bilag 1 (ørred) | Mindre vandsystemer ml. Varde Å og Vidå. Undersøgt i efteråret 2024

Dis	Vs	Vandløb	st#	Position WGS84 UTM32N	Biotop (ørred)				Bredde (m)	Areal (m²)	Antal/100 m²		Antal/100 m		Ål Antal	Andre arter
					Yngel	½-års	1-års	>1-års			Yngel	Ældre	Yngel	Ældre		
28	2	Guldager Møllebæk	1	462020,6153693	0	0	0	0	1.9	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	2	Guldager Møllebæk	2	461520,6153593	4	4			1.2	60	0	4	0	4	8	SKreb
28	2	Guldager Møllebæk	3	461220,6153093	0	0	0	0	3	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	2	Guldager Møllebæk	4	460820,6151893			3	3	2.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	2	Guldager Møllebæk	5	462420,6152093			2		1.5	75	0	0	0	0	0	9-pig
28	3	Møllebæk v Gjesing	1	463920,6151093	0	0	0	0	2	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	3	Møllebæk v Gjesing	2	464120,6149593				3	2.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	3	Møllebæk v Gjesing	3	463320,6149093				3	4	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	3	Møllebæk v Gjesing	4	466320,6149993	0	0	0	0	2.8	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	3	Møllebæk v Gjesing	5	464620,6149393			3		2.2	110	0	0	0	0	4	3-pig, Ged, Skal
28	3	Møllebæk v Gjesing	6	464420,6149293			3		3.8	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	4	Novrup Bæk	1	471020,6147393	0	0	0	0	1.6	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	4	Novrup Bæk	2	470920,6146693	0	0	0	0	1.9	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	1	470820,6151193	4				1.2	60	0	0	0	0	0	
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	2	471920,6149393		3			1.1	55	3	2	2	2	0	
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	3	472120,6149093		4	4		1.8	90	39	13	69	22	0	3-pig
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	4	472220,6148093			3		1.5	69	17	6	25	9	0	3-pig, 9-pig
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	5	472520,6147293			3	3	2.5	125	0	0	0	0	0	3-pig
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	6	472420,6146193			2	2	3	150	0	6	0	16	1	3-pig
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	7	471820,6145493	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	8	472020,6150893	4				0.8	40	136	0	109	0	0	
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	9	472020,6149693	3				0.9	45	0	0	0	0	0	
28	5	Møllebæk v Tjæreborg	10	473120,6146193	0	0	0	0	0.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	7	Darum Bæk	1	482720,6143393	3	3			1.2	60	0	0	0	0	0	9-pig
28	7	Darum Bæk	2	482720,6142393	3	3			1.6	80	0	0	0	0	0	
28	7	Darum Bæk	3	481420,6141393	0	0	0	0	2.4	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
28	7	Darum Bæk	4	480783,6140898			2		2.7	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	0	Vandl n f Soddeklint	1	484620,6137093	0	0	0	0	1.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	0	Vandl n f Soddeklint	2	482620,6137393	0	0	0	0	1.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	0	Vandl n f Soddeklint	3	481812,6137290	0	0	0	0	1.4	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	1	Vandl ved Soddeklint	1	483120,6136293	0	0	0	0	1.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	1	Vandl ved Soddeklint	2	479120,6135393	0	0	0	0	2.4	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	3	Damgrøften	1	480308,6128648	0	0	0	0	1	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	4	Vester Vedsted Bæk	1	483920,6125994				2	2.6	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	4	Vester Vedsted Bæk	2	483120,6126494			2	2	3.5	175	0	0	0	0	0	
29	4	Vester Vedsted Bæk	3	482320,6126494				2	5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	4	Vester Vedsted Bæk	4	481720,6126993				3	3.8	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	4	Vester Vedsted Bæk	5	481120,6126993				2	4.5	225	0	0	0	0	1	
29	4	Vester Vedsted Bæk	6	480420,6127193			4	4	3.3	165	0	2	0	6	0	
29	4	Vester Vedsted Bæk	7a	479502,6127352			4	4	3.2	160	0	0	0	0	1	3-pig, 9-pig, Skrub

3-pig:Tre-pigget hundestejle, 9-pig:Ni-pigget hundestejle, Abo:Aborre, BGRun:Båndgrundling, BLamp:Bæklampret, Bras:Brasen, Elrit:Elritse, FFulk:Finnestribet ferskvandsulk, FjelØ:Fjeldørred, FKreb:Flodkrebs, FLamp:Flodlampret, Ged:Gedde, Grund:Grundling, HavØ:Havørred, HLamp:Havlampret, HvFeUlK:Hvidstribet ferskvandsulk, Karud:Karudse, KildØ:Kildeørred, Kutl:Kutling, LHun:Lille hundefisk, PSmer:Pigsmerling, RegnØ:Regnbueørred, RLøj:Regnløje, RudSk:Rudskalle, Sand:Sandart, Skal:Skalle, SKarud:Sølvkaruds, SkKar:Skælkarpe, SKreb:Signalkrebs, Skrub:Skrubbe, Smerl:Smerling, Snæb:Snæbel, SoKutling:Sortmundet kutling, SolAb:Solaborre, Stal:Stalling, StrSk:Strømskalle
Udsplan 2025-02-18

Bilag 1 (ørred) | Mindre vandsystemer ml. Varde Å og Vidå. Undersøgt i efteråret 2024

Dis	Vs	Vandløb	st#	Position	Biotop (ørred)				Bredde	Areal	Antal/100 m²		Antal/100 m		Ål	Andre arter
				WGS84 UTM32N	Yngel	½-års	1-års	>1-års	(m)	(m²)	Yngel	/Eldre	Yngel	/Eldre	Antal	
29	4	Vester Vedsted Bæk	7	479720,6127393			3		3	150	0	1	0	2	1	3-pig, 9-pig, Skrub
29	4	Vester Vedsted Bæk	8	479020,6127493			3		2.4	120	0	0	0	0	4	3-pig, Skrub
29	5	Græsegrøften	1	480120,6125893	0	0	0	0	1.3	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	1	491249,6122781	0	0	0	0	1	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	2	489125,6121856		3	3		2.7	135	2	0	5	0	1	3-pig, 9-pig, BLamp
29	6	Rejsby Å	3	487020,6121194		3	3		2.1	105	3	0	5	0	0	BLamp, Grund
29	6	Rejsby Å	4	483058,6121231			2	2	3.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	5	482420,6121394			1	3	4.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	6	481720,6121694				2	4.5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	7	480620,6121294			1		5	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	8	479420,6120594				2	7	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	9	490661,6123061	3				1	50	0	0	0	0	0	9-pig
29	6	Rejsby Å	10	486273,6121871	0	0	0	0	1	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	11	484220,6121694	0	0	0	0	1.3	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	12	482137,6122661	3	3			1.5	75	0	0	0	0	2	3-pig, 9-pig
29	6	Rejsby Å	13	481420,6122894	0	0	0	0	1.2	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	14	491431,6122032	0	0	0	0		-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	15	491020,6120394	3	3			1.1	55	0	0	0	0	0	
29	6	Rejsby Å	16	489520,6120094		3	3		1.5	75	0	0	0	0	1	3-pig, 9-pig
29	6	Rejsby Å	17	487056,6121125		3	4		1.5	75	0	0	0	0	0	9-pig, Grund
29	6	Rejsby Å	18	490120,6119494	2				0.9	45	0	0	0	0	0	
29	6	Rejsby Å	19	488620,6119494	0	0	0	0	0.8	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	6	Rejsby Å	20	487220,6120094	0	0	0	0	0.6	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	7	Åbølling Bæk	1	484811,6118641	0	0	0	0	0.8	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	7	Åbølling Bæk	2	483220,6118494	0	0	0	0	2	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
29	7	Åbølling Bæk	3	482520,6118594			1		2.1	105	0	0	0	0	4	3-pig
29	7	Åbølling Bæk	4	480320,6119594	0	0	0	0	2.6	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
30	2	Ålbæk	1	478785,6095515	0	0	0	0	1.6	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
30	2	Ålbæk	2	478220,6095494	0	0	0	0	1.7	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
30	3	Koldby Ruer	1	478620,6098694	0	0	0	0	1.9	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)
30	3	Koldby Ruer	2	477720,6099294		1			1.5	75	0	0	0	0	4	9-pig, Kutl
30	3	Koldby Ruer	3	477220,6099894	0	0	0	0	1.9	-	-	-	-	-	-	(ikke befisket)

3-pig:Tre-pigget hundestejle, 9-pig:Ni-pigget hundestejle, Abo:Aborre, BGrun:Båndgrundling, BLamp:Bæklampret, Bras:Brasen, Elrit:Elritse, FFulk:Finnestribet ferskvandsulk, FjelØ:Fjeldørred, FKreb:Flodkrebs, FLamp:Flodlampret, Ged:Gedde, Grund:Grundling, HavØ:Havørred, HLamp:Havlampret, HvFeUlK:Hvidstribet ferskvandsulk, Karud:Karudse, KildØ:Kildeørred, Kutl:Kutling, LHun:Lille hundefisk, PSmer:Pigsmerling, RegnØ:Regnbueørred, RLøj:Regnløje, RudSk:Rudskalle, Sand:Sandart, Skal:Skalle, SKarud:Sølvkaruds, SkKar:Skælkarpe, SKreb:Signalkrebs, Skrub:Skrubbe, Smerl:Smerling, Snæb:Snæbel, SoKutling:Sortmundet kutling, SolAb:Solaborre, Stal:Stalling, StrSk:Strømskalle

Udsplan 2025-02-18

Bilag 2

"Ørredindeks" kaldet DFFVø til bedømmelse af fiskebestanden

I september 2015 udsendte Miljøministeriet en bekendtgørelse, der definerer, hvordan vandløbenes fiskebestande fremover skal vurderes i forhold til, om de opfylder kravet om en god økologisk tilstand i de kommende vandområdeplaner og EU's Vandrammedirektiv. Kravene er medtaget i statens Vandområdeplaner for perioden 2015-2021.

Fremover kan der nu anvendes to forskellige fiskeindeks, Dansk Fiskeindeks For Vandløb til en vurdering af fiskebestanden og den fiskeøkologiske tilstand:

- DFFVa, der beskriver artssammensætningen i vandløbet, men ikke kan anvendes til at vurdere, om den naturlige bestand af f.eks. ørred og laks er på et naturligt niveau, målt i antal.
- DFFVø, der anvendes til at vurdere, om den naturlige bestand af ørred og laks er på et tilfredsstillende niveau, målt i antal. Indekset, der bl.a. bygger på DTU Aquas data fra undersøgelser af danske bestande af ørred og laks gennem årtier, er beregnet på den naturlige bestand af ørredyngel. Derfor kan DTU Aquas data over yngeltætheder, fra Planerne for Fiskepleje, direkte bruges til en beregning af DFFVø.

Det nye indeks DFFVø kaldes også for "Ørredindekset" og anvendes i DTU Aquas Planer for Fiskepleje. Ørredbestanden bliver som hidtil beregnet som antal ½-års ørred og antal ældre ørred pr. 100 m² vandløbsbund for de vandløb, der har en bredde på under to meter. Det nye er, at bestanden nu bliver opgjort som antal pr. 100 løbende meter vandløb, hvis vandløbet er mindst to meter bredt. Det skyldes, at i små vandløb kan hele arealet være egnet for yngel, mens der i de brede vandløb kan være områder som er uegnet for yngel.

Kravene til ørredbestanden i et gydevandløb er defineret i ørredindekset DFFVø og vist i tabellen herunder. I naturlige gydevandløb for ørred skal den økologiske tilstand som minimum være vurderet som god for at opfylde vandområdeplanernes kvalitetskrav.

DTU Aqua har på den baggrund udarbejdet et digitalt kort over de naturlige ørred- og laksebestande fra gydning, bedømt i forhold til DFFVø, som kan findes her: kort.fiskepleje.dk

Den fiskeøkologiske tilstand af et gydevandløb for ørred kan i forhold til ørredindekset DFFVø beskrives ud fra bestanden af ½-års ørredyngel. Bestanden bør normalt leve op til kravene for god økologisk tilstand. Hvis der gyder laks i vandløbet, medregnes antal ½-års lakseyngel, idet de to arter stort set stiller de samme krav til vandløbets miljøtilstand.

Økologisk tilstand	Vandløb med en bredde under 2 m Antal ½-års yngel pr. 100 m ² vandløbsbund	Vandløb med en bredde på 2 m og derover Antal ½-års yngel pr. 100 m vandløb
Høj	Over 130	Over 250
God	80-130	150-250
Moderat	40-79	100-149
Ringe	10-39	30-99
Dårlig	0-9	0-29

2024

- Nr. 102 Plan for fiskepleje i sjællandske vandløb med udløb i det sydlige Kattegat og Storebælt / *Michael Kaczor Holm*
- Nr. 103 Plan for fiskepleje i Sneum Å / *Hans-Jørn Aggerholm Christensen*
- Nr. 104 Plan for fiskepleje i tilløb til Roskilde Fjord / *Andreas Svarer*
- Nr. 105 Plan for fiskepleje i tilløb til Isefjorden / *Michael Kaczor Holm*
- Nr. 106 Plan for fiskepleje i Simested Å / *Hans-Jørn Aggerholm Christensen*
- Nr. 107 Plan for fiskepleje i Vejle Å / *Jeppe Jørgensen*
- Nr. 108 Plan for fiskepleje i tilløb til Køge Bugt / *Jørgen Skole Mikkelsen*
- Nr. 109 Plan for fiskepleje i sjællandske vandløb med udløb i Kattegat og Øresund / *Andreas Svarer*

2025

- Nr. 110 Plan for fiskepleje i Kongeåen / *Hans-Jørn Aggerholm Christensen*
- Nr. 111 Plan for fiskepleje i mindre vandløb mellem Bovbjerg Fyr og Ringkøbing / *Jørgen Skole Mikkelsen*
- Nr. 112 Plan for fiskepleje i mindre vandløb mellem Ringkøbing og Varde Å / *Jeppe Jørgensen*
- Nr. 113 Plan for fiskepleje i Sæby Å / *Jørgen Skole Mikkelsen*
- Nr. 114 Plan for fiskepleje i Liver Å / *Andreas Svarer*
- Nr. 115 Plan for fiskepleje i Vidå / *Michael Kaczor Holm*
- Nr. 116 Plan for fiskepleje i Flynder Å / *Andreas Svarer*
- Nr. 117 Plan for fiskepleje i Hover Å / *Jeppe Jørgensen*
- Nr. 118 Plan for fiskepleje i mindre vandsystemer mellem Varde Å og Vidå / *Michael Kaczor Holm*

Kortet viser, hvilke kommuner rapportens vandløb løber igennem.

Danmarks
Tekniske
Universitet

DTU Aqua
Vejløsvej 39
8600 Silkeborg

aqua.dtu.dk

Find andre
Planer for fiskepleje
fiskepleje.dk/planer-for-fiskepleje